

Η Οικονομία κατά την αποδοχή των αιρετικών στην Εκκλησία

/ [Πεμπτούσια](#)

Κατά την αποσπασματική δημοσίευση της μελέτης του ιεροδιακόνου Καισάριου (Δημήτριου) Χρόνη για την Ποιμαντική και τελετουργική προσέγγιση του μυστηρίου του Βαπτίσματος (προηγούμενη δημοσίευση: www.remptousia.gr/?p=83344), συνεχίζουμε την εξέταση του τρόπου εισδοχής των ετεροδόξων στην Εκκλησία.

Πηγή: www.diakonima.gr

Παρά ταύτα ως προς τον τρόπο αποδοχής των αιρετικών η Εκκλησία εφάρμοσε την οικονομία. Παραδέχεται ως άκυρο το Βάπτισμα των αιρετικών, αλλά όμως

ταυτόχρονα διευκολύνει την αποδοχή αυτών στην Εκκλησία. Δύο είναι οι βασικοί κανόνες, οι οποίοι καθορίζουν τον τρόπο αποδοχής των αιρετικών, ο 7ος της Β' Οικουμενικής και ο 95ος της Πενθέκτης. Ο δεύτερος ουσιαστικά επαναλαμβάνει ότι θεσπίζει ο πρώτος με την μόνη διαφορά ότι αναφέρεται και στους αιρετικούς που είχαν εμφανισθεί μετά την Β' Οικουμενική Σύνοδο, κυρίως στους Μονοφυσίτες. Και οι δύο κανόνες προϋποθέτουν, για την αποδοχή των αιρετικών, τον τρόπο τελέσεως του Βαπτίσματος από τους αιρετικούς και το περιεχόμενο αυτού. Αν δηλαδή αυτοί βαπτίζονταν στο όνομα της Αγίας Τριάδος, τότε η Εκκλησία τους δεχόταν με λίβελλο και μύρο, διαφορετικά τους βάπτιζε. Βέβαια η αρχή αυτή δεν κρατήθηκε πάντοτε πιστά, καθόσον δεν ήταν σπάνιες οι περιπτώσεις που η Εκκλησία κινήθηκε απόλυτα στα πλαίσια της ακρίβειας, όταν μάλιστα ποιμαντικοί λόγοι το επέβαλλαν. Το ότι η Εκκλησία προέκρινε με δύο κανόνες και μάλιστα Οικουμενικών συνόδων την οικονομία, για να διευκολύνει την επιστροφή των αιρετικών, δεν σημαίνει ότι εγκατέλειψε την ακρίβεια[74].

Παρά το γεγονός πως η Εκκλησία καταδικάζει με αυστηρότητα τους αιρετικούς και τον προσηλυτισμό στην αίρεση, εν τούτοις, καταβάλλει έντονη προσπάθεια επαναευαγγελισμού αυτών με την φανέρωση της αληθείας. Η εκκλησία θέλει και αγωνίζεται οι αιρετικοί να επιστρέψουν στο σώμα της, γι' αυτό και προτρέπει τους πιστούς να **«εύχονται υπέρ των ασεβών, αιρετικών τε και Ελλήνων και πάντων των αμαρτωλών και μη επάρασθαι αυτούς[75]»**. Ο τρόπος αποδοχής των αιρετικών και σχισματικών στην Εκκλησία έτσι όπως καθορίζεται από τους ιερούς κανόνες στην πραγματικότητα εκφράζει την ποιμαντική στάση της Εκκλησίας απέναντί τους. Η ποιμαντική αυτή στάση διαμορφώνεται ανάλογα με τα πρόσωπα, την εποχή και τις συνθήκες, υπό τις οποίες βρίσκεται η σχέση της Εκκλησίας με τους αιρετικούς.

Η Εκκλησία, επειδή έχει και βιώνει την αλήθεια, προσεγγίζει τους εκτός αυτής με πνεύμα φιλόνητο, διακριτικό, αρχοντικό, αληθινό, κυρίαρχο, κατά το παράδειγμα του Θεανθρώπου Χριστού, των αποστόλων και των αγίων της εκκλησίας[76]. Εδώ πρέπει να γίνει κατανοητό ότι έχει η Εκκλησία ως ταμειούχος της θείας Χάριτος, τη δυνατότητα να προσφέρει, να «πληροΐ» με τη θεία Χάρη τον τύπο του μυστηρίου που έλαβε χώρα σε μια αιρετική ή σχισματική χριστιανική παραφυάδα, εφ' όσον αυτός που έλαβε τον τύπο του μυστηρίου έρχεται στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Άλλωστε η ενότητα του εκκλησιαστικού σώματος πραγματώνεται στην αλήθεια της πίστεως[77].

Κανόνες οι οποίοι αναφέρονται στον τρόπο παραδοχής των προσερχομένων στην Ορθοδοξία αιρετικών - σχισματικών είναι οι ζ' και η' κανόνες της Λαοδικείας, ο α' κανόνας του Μ. Βασιλείου, ο ζ' κανόνας της Β' Οικουμενικής

Συνόδου και ο ε' κανόνας της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου.

Από τους κανόνες αυτούς προκύπτει το συμπέρασμα ότι η Εκκλησία:

A. Διέκρινε τους αιρετικούς σε «αναβαπτιστέους», σ' εκείνους δηλ. που έπρεπε να βαπτιστούν και πάλι και σ' εκείνους που δεν έπρεπε να βαπτισθούν και πάλι.

Η Εκκλησία, λοιπόν, απέρριπτε το βάπτισμα των αιρετικών εκείνων, οι οποίοι δεν πίστευαν στην Αγία Τριάδα και επομένως δεν βάπτιζαν στο όνομα των τριών προσώπων Αυτής. Αντιθέτως δεχόταν το βάπτισμα των αιρετικών εκείνων, οι οποίοι πίστευαν στην Αγία Τριάδα και είχαν μόνο εσφαλμένη πίστη (δοξασία) γι' αυτήν ή για άλλη δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας. Από αυτούς ζητούσε μόνο να υπογράψουν λίβελλο, με το οποίο αναθεμάτιζαν τις αιρέσεις, και τους δεχόταν με το Χρίσμα, εφ' όσον μάλιστα είχαν τελέσει (δεχθεί) το βάπτισμα κατά τον κανονικό τύπο της Εκκλησίας.

B. Περισσότερο ελαστική ήταν πάντοτε η Εκκλησία στο θέμα της αποδοχής των σχισματικών. Το βάπτισμα που «είχαν λάβει» γινόταν δεκτό και «επληρούτο» ο τύπος αυτός της θείας Χάριτος, η οποία έλλειπε προηγουμένως ένεκα της ελλείψεως της χριστιανικής αγάπης και ταπεινοφροσύνης από την πλευρά του Σχίσματος. Γι' αυτόν τον λόγο δεν ξαναβαπτίζονταν οι σχισματικοί, αλλά γινόταν δεκτοί στην Ορθοδοξία κατόπιν μετανοίας και με την υπογραφή δηλώσεως, στην οποία αποκήρυσαν τους υπεύθυνους αρχηγούς των σχισμάτων.

Σύμφωνα με τις ανωτέρω κανονικές υποδείξεις διαμορφώθηκαν είτε με εγκυκλίους, είτε με την πράξη της Εκκλησίας οι επόμενοι βασικοί τρόποι εισδοχής στη Ορθόδοξη Εκκλησία των σημερινών αιρετικών-ετεροδόξων ή σχισματικών Χριστιανών:

A) Οι Μονοφυσίτες, οι Κόπτες και οι Αρμένιοι γίνονται δεκτοί με έγγραφη αποκήρυξη της κακοδοξίας (αιρέσεώς) τους, με ομολογία της ορθόδοξης πίστεως και με χρίση δια του Αγίου Μύρου.

B) Οι Ρωμαιοκαθολικοί γίνονται κατά κανόνα δεκτοί με υπογραφή λιβέλλου με ομολογία της ορθόδοξης πίστεως (απαγγελία του Συμβόλου της Πίστεως) και με χρίση δια του Αγίου Μύρου. Δεν αρκεί ο λίβελλος αποκηρύξεως των αρχηγών του Σχίσματος, γιατί εκτός από το σχίσμα προστέθηκαν και εσφαλμένες δοξασίες[78]. Στην Ιστορία της Εκκλησίας παρατηρήθηκαν ωστόσο τρεις διαφορετικές στάσεις όσον αφορά στην επιστροφή των Ρωμαιοκαθολικών[79]. Αρχικά η Εκκλησία τους δεχόταν με απλό λίβελλο δια του οποίου αποκήρυσαν τις λατινικές κακοδοξίες[80]. Αργότερα κυρίως μετά τον ΙΕ' αιώνα και μάλιστα μετά την Ενδημούσα σύνοδο του 1484 υιοθετήθηκε η τάξη της «δια χρίσματος» αποδοχής

αυτών στις τάξεις της Εκκλησίας[81]. Η παράδοση αυτή κρατήθηκε μέχρι τα μέσα του ΙΗ΄ αιώνα οπότε η Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης δια της συνόδου του 1755 υποστήριξε ότι οι Ρωμαιοκαθολικοί και οι Αρμένιοι θα πρέπει να γίνονται δεκτοί με βάπτισμα[82].

[Συνεχίζεται]

[74] Βλ. Θεοδώρου Ξ. Γιάγκου, «Κανόνες και διατάξεις περί του Ιερού Βαπτίσματος» », τομ. «ΑΓΙΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ», εκδ. Ιερά Μητρόπολη Δράμας, Δράμα 1996, σελ. 72-73.

[75] Βλ. PG 106, 1368B. επ. βλ. PG 62,536.

[76] Βλ. Παναγιώτη Ι. Μπούμη , «Κανονικόν Δίκαιον» εκδ. Γ΄ απηυξημένη , εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2008 σ. 104.

[77] Βλ. Χρ. Γιανναρά, «Αλήθεια και ενότητα της Εκκλησίας», Αθήνα 1977, σ. 57.

[78] Βλ. Παναγιώτη Ι. Μπούμη , «Κανονικόν Δίκαιον» εκδ. Γ΄ απηυξημένη , εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2008 σελ. 105-106.

[79] Βλ. T. Ware, "Eustratios Argenti. "A studi of the Greek Church under Turkish rule", Oxford 1964, σελ. 65-66.

[80] PG 118, 968B

[81] Βλ. Ιω. Καρμίρη, «Τα δογματικά και συμβολικά μνημεία της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας», Αθήναι 1953, τομ. ΙΙ, σ. 987.

[82] "Gian Domenico Mansi", Catholic Encyclopedia, τομ 38, New York, Robert Appleton Company, 1913, σελ. 573-634.